

LÖÖPPI

3 / 2020 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

Kesä ilman rapujuhlia

**HELSINGIN SEUDUN
JOURNALISTIEN JÄSENLEHTI**

27. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja

Marjaana Varmavuori
puh. 050 545 4130
marjaana.varmavuori@gmail.com

Tuottaja

Annamari Typpö
puh. 050 387 4005
annamari.typpo@gmail.com

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Jarmo Hankivaara
Pekka Holmström
Salla Nazarenko
Mia Palokallio

Kannen kuvitus

Outi Kainiemi

**Helsingin Seudun Journalistit
Puheenjohtaja**

Marjaana Varmavuori

HSJ:n toimisto

Lönnrotinkatu 25, 5. kerros
00180 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Tuula Krzywacki

Hallintopäällikkö

Jaana Virtanen

Ilmoitushankkija

Erkki Hirvonen
puh. +358 50 550 6172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka

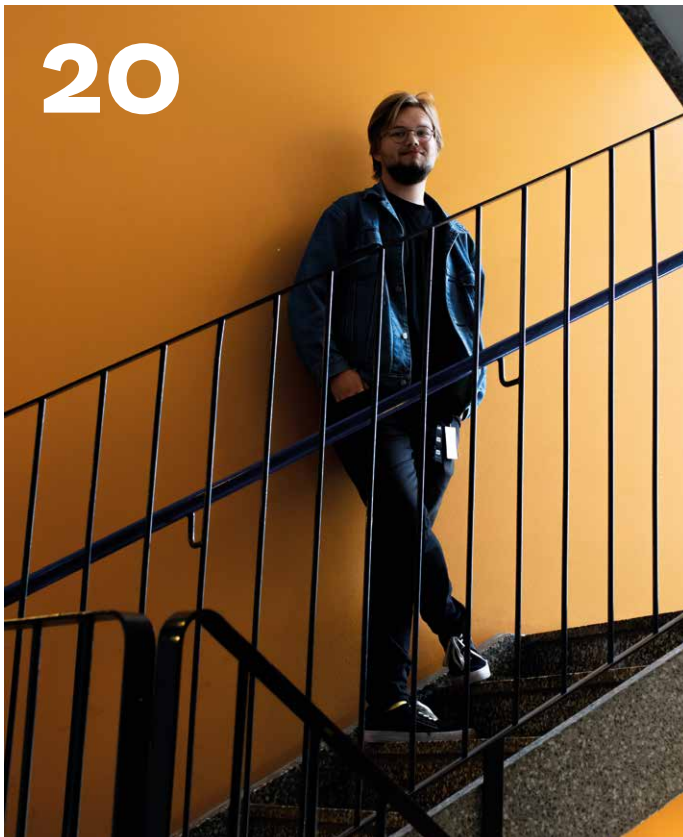
Grano

ISSN-L 1455-0032

**HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI.**

ARTTU TIMONEN

20

***Kuvajournalismia opiskeleva
Arttu Timonen ei eksynyt
Ylen käytävillä, vaikka
Pasilassa olikin koronakesänä
tavallista tyhjempää.***

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4** Kesä ilman rapujuhlia
- 10 KOLUMNI** Maslow'sta on moneksi
- 12** Lotta Sonninen pilaa päiväsi ja vähän muidenkin
- 16 HELMIJUTTU** Alussa ei voi olla lopussa
- 20** Erilainen kesätyökesä
- 25** Unohtumaton keikka
- 30** Pallo hallussa
- 32 HUOPAAJA**

Edunvalvontaa etänä

KUN HSJ, JOKA TUOLLOIN oli nimeltään Helsingin Sanomalehtimiesyhdistys eli HSY, vuoden 1920 lopulla perustettiin, maailmaa koetellut kaikkien aikojen pahin influenssapandemia oli juuri taittunut.

Suomessa espanjantautina tunnettu virus tappoi täällä kymmeniä tuhansia ihmisiä. Tauti oli kova isku sisällissodan repimälle maalle. Kriisien synnyttämä taloudellinen epävarmuus toi pääkaupunkiseudulla työskentelevät toimittajat yhteen.

Nyt kun alkuvuodesta iskenyt koronavirus tuntuu keräävän voimia toiseen aaltoon, ei voi olla mieltimättä, millaiset jäljet epidemia media- ja kustannusalalle jättää. Monella työpaikalla ei edes ehditty palata konttorille, kun hallitus jo ilmoitti uudesta etätyösuosituksesta.

Vaikka tartuntojen ryöpsähtäminen onnistuttaisiin välttämään, yksi asia on varma: etätöiden tekeminen on alallamme jatkossa entistä yleisempää. Kun firmojen johtoportaisissa huomattiin, että tulosta pystytään tekemään myös kotinurkista käsin, excelit alkoivat laulaa. Ovathan toimitilat monissa yrityksissä yksi suurimmista kiinteistä kulueristä.

Kun Suomi meni maaliskuussa kiinni,

kiertyivät tiukemmalle myös mainosrahanat. Markkinatutkimusyhtiö Kantar TNS:n mukaan mediamainonnan määrä laski huhti-kesäkuussa 32 prosenttia vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna. Sanomalehdissä printtimainonta väheni 42, aikakauslehdissä 30 prosenttia.

Historiallinen pudotus on jo tehnyt tuntuvan loven mediatalojen budjetteihin, ja menee varmasti aikaa, ennen kuin mainonnan määrä palautuu epidemiaa edeltävälle tasolle. Jos ilmassa on aiemminkin leijunut yt-neuvotteluiden uhka, nyt se todennäköisesti roikkuu monen mielessä entistäkin painavampana.

Kotona työskentelyssä on kiistattomat etunsa, mutta yhteiselle edunval-

vonnalle laaja etätyö on sanalla sanoen haaste. Mitä vähemmän aikaa työntekijät viettävät yhdessä työpaikalla, sitä vaikeampi on ylläpitää toiminnan kannalta tärkeää yhteisöllisyyttä ja riittävää tiedonkulkua.

Näin yhdistyksen satavuotisjuhlien kynnyksellä olemmekin täysin uudenlaisen haasteen edessä: meidän on löydettävä keinot tehdä edunvalvontatyötä etänä. ●

”Yhteiselle edunvalvonnalle laaja etätyö on sanalla sanoen haaste.”

Marjaana Varmavuori

marjaana.varmavuori@gmail.com

Kesä ilman rapujuhlia

Koronakevät perui kokkarit, taustabriiffit, illalliset ja saunaillat. Menikö mukana tärkeä mahdollisuus verkostoitumiseen vai onko isokenkäisten kanssa parveilu mennyttä maailmaa? ▶

TEKSTI SALLA NAZARENKO

KUVITUS OUTI KAINIEMI

Leijonalautasilta ruoka maistuu paremmalta. Maaseudun Tulevaisuuden taloustoimittaja **Kimmo Lundén** naurahtaa kertoessaan valtion lautasista. Esimerkiksi valtiovarainministeriön illallisilla juhlahuoneisto Smolnassa ja Vantaan Königs-tedtissä ruoka tarjotaan – niin, leijonalautasilta.

Lundén on pitkän linjan journalisti, jolle verkostoituminen lähteiden kanssa on tärkeä osa työtä – ja joka osaa puhua minglaamisesta myös kieli poskessa. Rapujuhlien ja saunailtojen peruuttaminen harmittaa Lundénia, jolle yhteiskunnallisten kysymysten seuraaminen on intohimo.

– Lähi-Tapiolan perinteiset rapujuhlatkin vaihtuivat illalliseksi Kalastajatorpalla, Lundén harmittelee.

Vitsailustaan huolimatta Lundén pitää verkostoitumista tärkeänä. Tilaisuudet eivät ole pelkkää patsastelua, vaan yritykset pitävät tilaisuuksien yhteydessä tärkeitä taustabrieffejä. Niissä kuullaan, mitä kullakin toimialalla on agendalla, ja saadaan uutisvinkkejä. Tilaisuuksilla on Lundénin mielestä myös brändimerkitystä mediataloille itselleen.

– Se on myös edustamasi tiedotusvälineen esilläoloa.

Lundén muistaa toki ajat, jolloin kokkareilla käymiseen liikenä työaika ja niitä oli useita viikossa. Ne ajat haudattiin lopullisesti vuonna 2008 alkaneeeseen finanssikriisiin.

– It-buumin loppuaikoina [2000-luvun alussa] itsestään tuntui, että olimme kuin Titanicin kannella: jousiorkesteri soitti ja Hummeripojat lauloivat.

Lundén kuitenkin pitää epämuodollisia tapaamisia, kokkareilla tai muutoin, edelleen olennaisina.

– Luottamuksellisen suhteen

rakentaminen lähteisiin vaatii sen, että on edes joskus tavattu livenä.

Samaa mieltä on Kauppalehden toimittaja **Anneli Hertsi**.

– Tämä on tasapainoilua työn vaatimusten ja kasvotusten tapaamisen tarpeen välillä. Talouselämän puolella kontaktit ovat tärkeitä. Jos suurella yrityksellä vaikka on uusi johtaja, hänet on hyvä tavata edes kerran, Hertsi sanoo.

– Kontaktit eivät myöskään pysy ilman, että niitä ylläpidetään.

Ittilaisuudet lähestulkoon loppuivat Hertsin mielestä jo ennen pandemiaa. Yritysvierailuja järjestettiin taloustoimittajille vielä alkuvuodesta, mutta nekin ovat toistaiseksi jäissä.

Miten läheinen on liian läheinen?

Entä jos toimittajasta ja lähteestä tulee kavereita?

Iltalehden politiikan toimittaja **Tommi Parkkonen** on kuuluisa siitä, että eduskuntatoimittajan työ ja vapaa-aika poliitikkojen seurassa sekoittuvat iloisesti. Parkkonen ei käytäntöään peittele. Kesällä hän täytti 50 – ja postasi sosiaaliseen mediaan kuvan itsestään **Petteri Orpon** (kok.) kanssa turkulaisen ravintolan terassilla.

Aina ei Parkkonenkaan ole viettänyt vapaa-aikaansa Orpon ja **Matti Vanhasen** (kesk.) seurassa. Hän aloitti eduskunnassa käymisen 1990-luvulla ja kertoo olleensa järkyttynyt siitä, miten toimittajat ja poliitikot istuivat eduskunnan kuppilassa ”nauramassa samoille huonoille vitseille”.

– Katsoin menoa ihan kauhuisani. Sittenmin olen joutunut otamaan sanojani vähän takaisin.

Parkkonen on profiloitunut kärkevänä, nopeana ja hyvin verkostoituneena toimittajana, jolle vuodetaan asioita tiedotustilaisuuksien ulkopuolella. Tämä imago on syntynyt kovan jalkatyön tuloksena.

– Usein kiinnostavat asiat tulevat esiin sivulauseissa. Niiden esiin kaivaminen on sitten helpompaa, kun lärvi on tullut tutuksi.

Miellyttämisen halu on inhimillinen piirre. Eikö poliitikkojen kanssa kaveeraamisesta synny tilanne, jossa integriteetti kärsii? Voiko kalja- tai lenkkikaverista kirjoittaa enää kriittisesti?

Parkkoson mielestä voi.

– Vaikka moni poliitikko on myös kaverini, he tietävät, että jos he mokaavat, niin kirjoitan siitä.

Parkkosella on tästä myös näyttöä. Hän seurasi vuonna 2011 Nuorisosäätiön vaalirahasotkuja, joissa moni tuttu poliitikko ryvetytti.

– Kirjoitin sekä [**Antti Kaikkosesta** että [**Matti**] Vanhasesta monta hankalaa, ilkeää ja nihkeää juttua. Olemme silti edelleen hyvissä väleissä. Olin vasta Lepsämässä ihmettelemässä Vanhasen uutta taloa. Työasiat ovat työasioita.

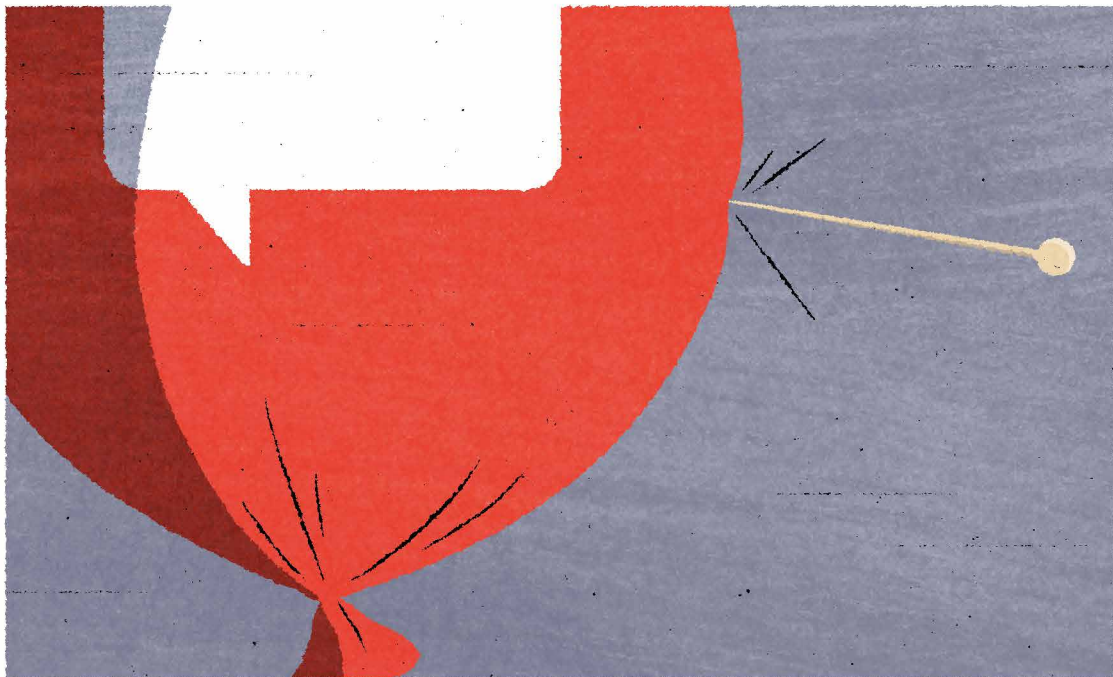
Osa poliitikoista on toki närkästynyt Parkkoselle ikäiajoiksi. Entinen pääministeri **Juha Sipilä** (kesk.) ei tervehti Iltalehden konkaritoimittajaa edelleenkaan.

Kimmo Lundén on Parkkoson kanssa samaa mieltä: minglaaminen ja vallan vahtikoirona toimiminen eivät sulje toisiaan pois. Talouselämän vaikuttajat arvostavat sitä, että toimittaja on näkemyksellinen. Päänsilityksiä ei kukaan odota.

– Olen huomannut, että yritysjohtajat suhtautuvat arvostaen toimittajaan, joka on toimialaan perehtynyt ja tarkastelee sitä tarvittaessa kriittisesti, Lundén toteaa.

Suomi-areena: minglauksen mekka

Porin jokakesäinen Suomi-areena on poliitikkojen, journalistien, lobbareiden ja yhteiskuntavaikuttajien oma festivaali, josta valtakunnan poliitikot löytää varmasti.

”Minglaaminen ja vallan vahtikoirana toimiminen eivät sulje toisiaan pois.”

Parhaat esiintymislavat ovat kovasti kilpailtuja, ja poliitikot kiertävät tilaisuudesta toiseen. Illalla virtaa alkoholi – myös se kuuluisa ilmainen.

Suomi-areena herättää myös kritiikkiä. Ulkopuolisin silmin se vaikuttaa eliitin sisäänlämpiävältä kolmen päivän kekkeriltä.

Kokeneelle verkostoitujalle se ei ole sen kummempi.

– Siellä tapaa ihan samat naamat pienemmässä tilassa. Suomi on pieni hyvässä ja pahassa, poh-tii Tommi Parkkonen.

Olisi silti väärin sanoa, että Suomi-areena on ehdoton osa politiikan toimittajan kesää.

STT:n politiikan toimittaja **Anniina Luotonen** on käynyt tapahtumassa vain kerran, koska se on usein pidetty hänen kesälomiensa aikaan. Kolme edellistä heinäkuuta kuluivat töissä Brysselissä. Maaseudun Tulevaisuuden Kimmo Lundénille tutumpi on Suomi-areenan jälkeinen Pori Jazz, jonne toimittajat myös saavat kutsuja.

– Siellä olen päässyt keskustelemaan lähemmin monen sidosryhmän kanssa.

Kestitseminen festivaaleilla tai edustushuviloilla on kuitenkin myös vähentynyt. Männävuosina toimittajia saatettiin viedä verkostoitumaan vaikkapa Lappiin tai saaristoon.

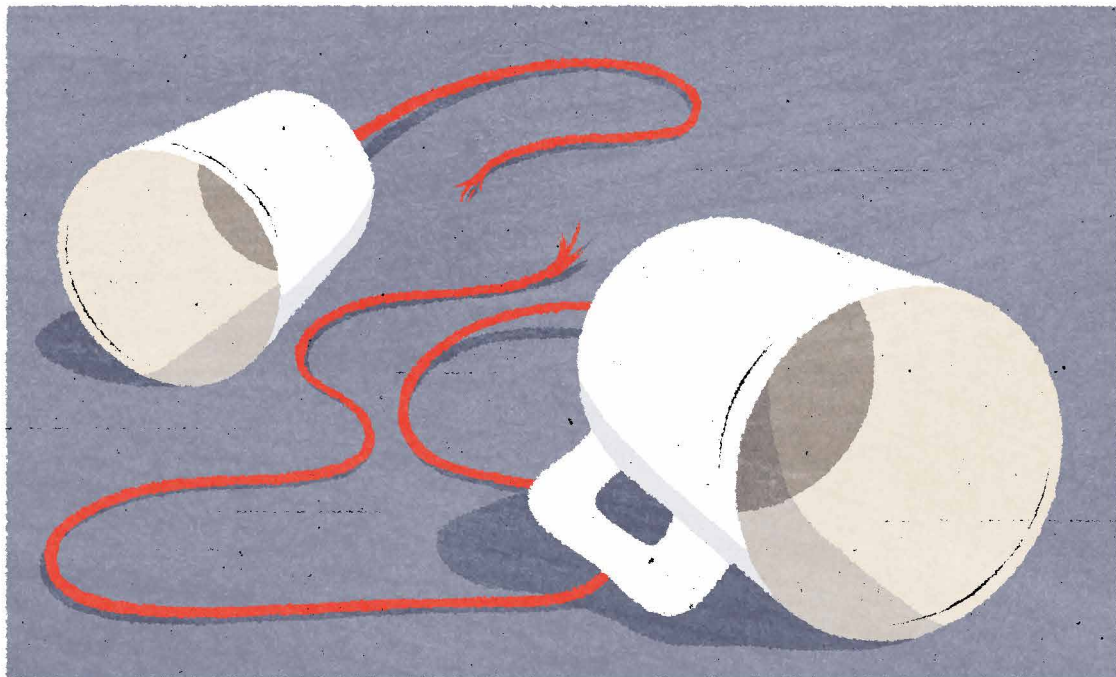
– Fortumilla on Nesteen peruja tietääkseni edelleen Kustavissa Juusluoto-niminen pieni saari, jossa vieraili aikanaan öljyalan vaikuttajia **Leonid Brežnevistä** lähtien. Siellä toimittajille tarjottiin

kalareissun lisäksi illallinen ja sauna. Ylin johto oli paikalla ja piti hyvät esitelmät. Tämäkin loppui, kun toimituksia leikattiin. Toimialaa seuraavia toimittajia ei enää laskettu työpulpetin äärestä kahden päivän kalaretkelle. Myös viestintäjohtajat ja toimitusjohtajat vaihtuivat, kertoo Lundén.

Edustusseminaarit ovat hytyneet pitkälti samaan kuin muukin työajan ulkopuolinen verkostoituminen: toimittajat eivät enää niihin pysty osallistumaan. Elämä on myös muuttunut tervehkemmäksi. Lundén tapaa tiettyjä työmarkkinapuolen vaikuttajia säännöllisillä juoksulenkeillä.

Sukupolvien kuilu?

Työelämän muutoksesta puhuttaessa korostetaan usein sitä, että nuoremmat sukupolvet arvostavat enemmän perhettä ja vapaa-aikaa. Vanhan koulukunnan kokovartalotoimittajat, jotka viettävät illat kapakassa kollegojen tai lähteiden seurassa, ovat katoavaa kansanperinnettä. ▶

”Luottamuksen rakentamiseen tarvitaan face to face-kontakti.”

STT:n politiikan toimittaja Anniina Luotonen kuuluu nuorempaan polveen ainakin sikäli, että hänen mielestään saunailloissa juokseminen ei ole välttämätöntä.

– En ole saanut varmaan yhtään valmista skuuppia niin, että joku soittaisi ja kertoisi. Paljon on kiinni omasta aktiivisuudesta ja siitä, että osaa kysyä oikeilta ihmisiltä oikeat kysymykset. Olen aina miettinyt näkökulmani itse, etsinyt asiakirjoja ja oikeita ihmisiä haastateltaviksi.

Sama pätee muun muassa pörssiä seuraaviin toimittajiin: pörssi-säädösten takia vuodot eivät ole mahdollisia vaan viestintä tehdään sääntöjen puitteissa.

Toki verkostot ovat tärkeitä. Luotonen kertoo potentiaalisia hyviä lähteitä etsiessään miettivänsä politiikan kysymyksissä ensin ylätasoa eli hallitusta ja siitä eteenpäin käytännön toimijoita.

– Tietenkin on hyvä tuntee paljon ihmisiä. Siihen tämä koko työ perustuu.

Luotonen palasi alkuvuodesta Brysselistä, missä hän oli kirjeenvaihtajana vuodet 2017–2019. Palattuaan hän päätti liikkua tilaisuuksissa mahdollisimman paljon päästäkseen taas kiinni Suomen sisäpolitiikkaan. Koronaepidemia muutti nuo suunnitelmat.

Tilaisuuksiin kuluu väistämättä myös vapaa-aikaa, mikä on tavallaan pelin henki. Tommi Parkkonen sanoo ymmärtävänsä hyvin nuoria ihmisiä, joilla on perhettä ja muutakin elämää kuin työ.

– Oma elämäntilanteeni on sellainen, että työ ja vapaa-aika voivat sekoittua.

Parkkonen tekee kuitenkin parhaansa sen eteen, että tieto siirtyisi eteenpäin. Esimerkiksi Suomi-areenassa hän on kulkenut nuorempaan kollegan kanssa ja esitellyt tätä ihmisille. Hän vie kollegoitaan näytille erityisesti tiettyihin isompiin juhliin, kuten viestintätoimisto Milttonin mingeen sekä DNA:n bileisiin.

– Itse olen jo sen verran kermaperseasemassa, että saan kiinni

melkein kenet tahansa. Autan nuoria mielelläni rakentamaan verkostoja.

Kolmisenkymmentä vuotta alalla olleet Kimmo Lundén ja Anneli Hertsi ovat hekin havainneet, että nuoret verkostoituvat vähemmän. Kyse voi olla yhtä lailla olosuhteista kuin persoonasta.

– Nuoremmat ovat tarkkoja integriteetistään tai sitten elävät ruuhkavuosia, jolloin lapset ja perhe menevät edelle. Osa ei ehkä pidä minglailua osana tätä työtä, pohtii Lundén.

– Nuoret tekevät meillä paljon verkkoa, ja se on deskityötä, Hertsi toteaa.

Molempien mielestä kasvokkain solmittujen verkostojen vähäisyys voi vaikuttaa journalismiin.

– Jos jutut tehdään jatkuvasti puhelimesta, se alkaa kyllä näkyä, väittää Lundén.

– Siihenhän hyvä ulkomaan-journalismikin perustuu, että on omia kirjeenvaihtajia ja ollaan paikalla päällä.

Hertsi puhuu journalismin ”heppoistumisen” vaarasta.

– Jos ei ole kontakteja ja verkon kilpailu ja kiire painaa päälle, näkyhän se jutuissa. Työ on myös niin hektistä nykyään, että mitään tapaamisia ei oikein voi sopia etukäteen.

Digiaika on muuttanut myös yrittäjäjohtajien tapaa viestiä. Siinä, mihin ennen saatettiin tarvita epävirallinen briiffi, riittää nyt Twitter.

– Luottamuksen rakentamiseen kuitenkin tarvitaan face to face -kontakti, sanoo Hertsi.

”Talo ei drinkkejä maksa eikä ylityökorvauksia”

Kiinnostava kysymys verkostoitumisessa on, kuuluuko työnantajan maksaa siitä korvaus. Käytäntö tuntuu nykyään olevan, että jos ei tilaisuudesta synny juttua, se ei ole työaika.

Kimmo Lundénin mukaan työajasta käyvät vain tilaisuudet, joissa on koko toimitus kutsuttuna. Anniina Luotonen sanoo, että iltatilaisuudet ovat lähtökohtaisesti toimittajan omaa aikaa eikä niistä makseta palkkaa.

Eräs tapa pitää kontakteja yllä ovat aamukahvit. Luotonen kertoo käyvänsä mielellään kahvilla potentiaalisen lähteen kanssa.

– Siinäkin tosin voi mennä aikaa niin, että työpäivää joutuu pidentämään toisesta päästä.

Myös Lundén ja Hertsi ovat tottuneet siihen, että niin epäviralliset kahvittelet kuin cocktail-tilaisuudetkin tapahtuvat omalla ajalla.

– Ihmisten tapaaminen tuo iloa. Se tekee journalismin tekemisestä kivaa, Hertsi pohtii.

Hän toivoisi työnantajan tulevan sen verran vastaan, että ennalta sovitusta tapaamisista voisi pitää kiinni. Kiireisen, verkkopainotteisen uutistyon vuoksi toimittajan on vaikea varata kalenterista epävirallisia lounaita tai kahveja, vaikka niistä voisi olla työssä etua.

Katoaako tietoa jos pandemia jatkuu?

Se, millä tavoin korona työelämää muuttaa, on tulevaisuuden suuri kysymys. Haastatellut toimittajat kokivat, että muutos ei ole pelkästään hyvä. Journalismia ei voi tehdä yksinomaan puhelimitse tai erilaisin sähköisin välinein.

– Ei se [etätyö] mikään hyvä asia ole, pohtii Tommi Parkkonen.

– Jäin maaliskuun puolivälissä etätöihin. Kesäkuussa kävin eduskunnan kuppilassa, ja sain heti kolme juttuvinkkiä kolmelta eri puolueelta.

Parkkonen mukaan käytäväkeskustelut ovat tärkeitä. Toimittajan on pystyttävä haistamaan, mistä tuulee ja mitä kullissien takana tapahtuu. Puhelimen äärestä se on vaikeaa, ellei mahdotonta.

Kokkarit, joille kannattaa mennä

LÖÖPPI KYSYI, mitkä bileet ovat politiikan ja talouden toimittajien mielestä verkostoitumisen kannalta tärkeitä. Näin haastateltavat vastasivat:

- SAK:n perinteinen vappuvastaanotto
- Demarien pihajuhlat
- Pääministerin kesäjuhlat
- Työmarkkinapikkujoulat
- VM:n ja TEM:n briiffit Smolnassa ja Königstedtissä
- Sisällön puolesta ”Hetemäen briiffit”
- Suomen Pankin vuotuinen taloustoimittaja-tapaaminen illallisineen

Anniina Luotonen on samaa mieltä.

– Koronan takia harmaa alue virallisen ja epävirallisen välillä, esimerkiksi kohtaamisten määrä eduskunnan käytävillä, väheni. Se ei ole hyvä asia.

Anneli Hertsi puolestaan ajattelee, että esimerkiksi henkilöjuttuja on mahdotonta tehdä puhelimitse.

– Hyvä henkilöhaastattelu vaatii sen, että ollaan iholla. Tarvitaan ilmeet, eleet ja ympäristö. Teams jäykistää ihmistä.

Kimmo Lundénin mukaan minglaus on myös etuoikeus.

– Olen päässyt tapaamaan talouden, politiikan ja työmarkkinoiden kentiltä laajalti ihmisiä, joita en muuten koskaan tapaisi. Ja käynyt paikoissa, joihin en muuten menisi, kuten valtioneuvoston juhlakartanossa Königstedtissä tai Smolnassa. ●

Lööpin kolumnisarjassa HSJ:n toiminnanjohtaja emerita Kaija Plit fabuloi kookuttavaa tv-sarjaa journalistien ammattijärjestösäpinöistä. Mallina tv-sarja Le Bureau, jonka yhtymäkohdat todellisuuteen ovat niin ikään sattumaa.

MASLOW'STA ON MONEKSI

KUN VUONNA 1989 valtiotieteen ylioppilaana hain Aikakauslehdentoimittajain Liiton asiamiehen pestiä, ilmoitin, että haluan tehdä graduni aikakauslehti-journalistien ay-aktiivisuudesta. Aikomukseni kiinnostu ja toi minut journalistien pariin.

Yliopistokin innostui aiheesta. Ainoa mikä kiikasti, oli Maslow'n tarvehierarkia, jota professori tuputti graduni teoriaksi. Jäpitiin vastaan. Mielestäni yhdysvaltalaisen psykologin **Abraham Maslow'n** vuonna 1943 julkaisema motivaatioteoria oli loppuun kaluttu ja vanhanaikainen.

Nyt 30 vuotta myöhemmin tunnustan: väärässä olin! Maslow on yhä ajankohtainen. Teoriaa hyödynnetään muun muassa markkinoinnissa, työpsykologiassa ja johtajakoulutuksessa. Voisikohan sitä hyödyntää myös ay-järjestöstä tehtävän tv-sarjan synopsiksessa?

Kyllä! Pitkän ay-työurani aikana olen ollut näkijä, joskus myös tekijä, ja saanut elää todeksi kuttuttavia juonenkäänteitä. Joskus vauhtia ja vihuria on ollut kuin ranskalaisen Le Bureau -tv-sarjan agenteilla konsanaan.

On suoranainen ihme, ettei ammattijärjestösäpinä ole kiinnostanut filmitoimittajia. Pitäisi kiinnostaa! Media-alan ammattijärjestöstä tulisi ehdottomasti tehdä leffa. Eikä pelkästään sitä, sillä aineksia kyllä riittäisi kansainväliseen levitykseen yltävään sarjaankin. Sen nimeksi ehdotan Sisutiimi-MAD, media-alan ammattilaiset.

Kestojännitettä sarjalle toisivat työntekijä- ja työnantajajärjestöt kiinnostavine henkilörahamoineen. Jaksosta toiseen tähtinäyttelijät vääntäisivät kättä ihmisen perustarpeiden edellytyksistä – rahasta ja palloista.

Kuplivaa vastapainoa tiukalle edunvalvonnalle tarjoaisi ihmisten ryhmään kuulumisen tarve. Näen silmissäni kohtauksen, jossa rakkautta jacuzzissa poreileva, ay-toiminnassa toisensa löytänyt seminaaripari **Mari Perankoski** ja **Mikko Leppilampi**

kilauttavat yhdistyksen toiminnanjohtajan **Kaarina Hazardin** tuomaan lisää virvoittavia juomia. Ja pyyhkeistäkin on näemmä pulaa.

Itsearvostuksen ja muilta saadun kunnioituksen tarpeeseen ay-järjestösarjalla olisi käytössään paljonkin paikkoja. Usean jakson verran katselin **Jani Volasen** ja **Oona Airolan** kamppailua puheenjohtajan pestistä. Erityisesti heidän kiihkeät kannattajansa tarjoaisivat yöunia jyrsviä cliffhangereita.

Lisää journalistien kanssa samaan työttömyyskassaan kuuluvia näyttelijöitä saataisiin työllistettyä MADin hallitusta valittaessa. Kun järjestön hallituksessa olisivat vaikkapa graafikko, toimittaja, toimituspäällikkö, assistentti, valokuvaaja ja kustannustoimittaja, myös alati kiinnostava mediamaailma konkretisoituisi sanoina, kuvina ja tekoina.

Tietenkin sarjassa pitäisi olla myös järjestön henkilökuntaa. Siis niitä ihmisiä, jotka kipuillen vääntävät asioita varjossa ja samalla kapuilevat omien tarpeidensa eri tasoilla. Nyyhkin nenäliinani märäksi katsoessani perintäkohdasta pankkiautomaatilla, jossa monta jaksoa talouspäällikkö **Hannu-Pekka Björkmania** jallittanut jäsen **Tommi Korpela** lopulta maksaa osallistumismaksunsa tuiki tärkeään tapahtumaan.

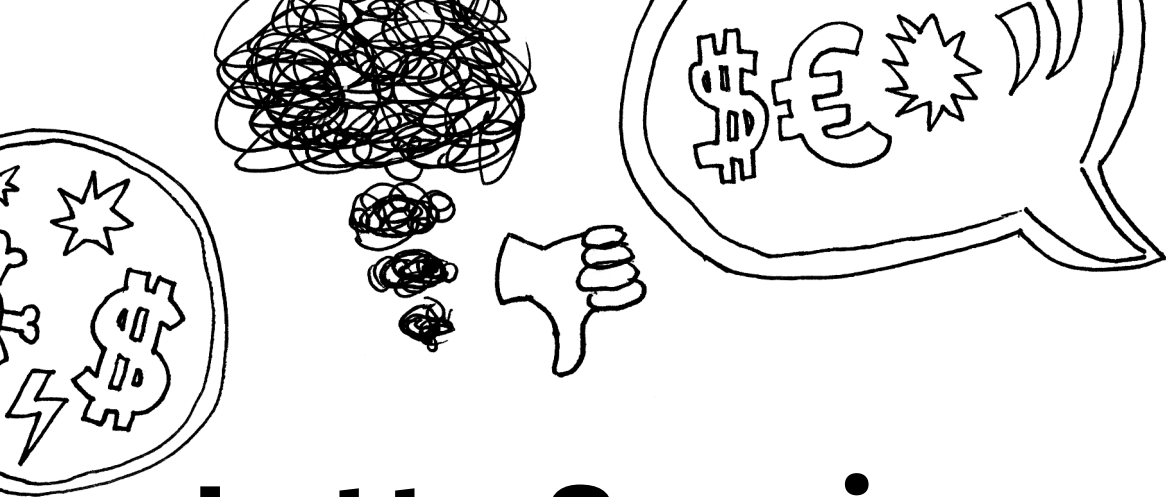
Ja mitä mainosta yhdistyksillemme olisikaan, kun tiukka työmarkkinajuristi **Tiina Lyymi** konkretisoisi ammattijärjestöön kuulumisen etuja! Meille voisi pian tulvia jäsenhakemuksia samaan tapaan kuin työhakemuksia tiedustelupalvelu DGSE:n rekrytointiosastolle Le Bureauin innoittamana. ●

JK. *Syyskuun alussa jätin kiinnostavan ay-järjestötyön ja ryhdyin eläkeläiseksi. Tämän Lööpin ilmestymisen aikoihin olen kenties siirtynyt pysyvästi Maslow'n vähemmän tunnetulle itsensä ylittämisen tasolle. Sen tuomaa euforiaa maistoin jo männäkesänä suolla rämpiessäni, kun hyvän marjasadon ansiosta sain kerätyksi lakkoja yli ämpärin laidan!*

**”MEDIA-ALAN
AMMATTI-
JÄRJESTÖSTÄ
TULISI
EHDOTTOMASTI
TEHDÄ LEFFA.”**

Lotta Sonninen pilaa päiväsi ja vähän muidenkin

Sen piti olla viaton heitto: ”Miksei kukaan kirjoita pahan mielen kirjaa?” Kollegoille esitetyn kysymyksen seurauksena kustannuspäällikkö Lotta Sonninen on tehnyt niitä jo kolme.

TEKSTI TIJU POHJOLAINEN KUVAT PIIA AHO JA KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

The Guardianin artikkelin lukeminen tuntui kummalliselta. Puhelinhaastattelu oli sujunut hyvin. Aiheena oli **Lotta Sonnisen** juuri englanniksi käännetty *Pieni pahan mielen kirja* (*The Little Book of Bad Moods*).

– Toistin moneen kertaan kirjoittaneeni kirjan vitsiinä.

Ja nyt Sonninen luki lehdestä kirjoittaneensa kirjan self help -genreen, anti-self-help-oppaan.

Kyse ei voinut olla kielimuurista – kustannuspäällikkönä Otavalla työskentelevä Sonninen kun myös kääntää teoksia englannista suomeen.

Täyttökirjojen keskellä

Kaiken maailman hyvän mielen oppaita ja aikuisten värityskirjoja alkoi joitain vuosia sitten tulla työpöydälle.

– Toimitan työkseni kaunokirjallisuutta, mutta uusien ideoiden työryhmässä olin tullut sekaantuneeksi erilaisiin aikuisten täyttökirjoihin.

Muutamaa Sonninen oli ollut suomentamassa, yhtä toimittamassa. Ulkomailta tarjottuja kirjojakin oli tullut työn puolesta silmältyä.

– Kaikki kirjat olivat nättejä, ihania, sopivasti keski-ikäisen naisen maailmaan asemoituja.

Ihmisten kiire ja stressi – erityisesti naisten kiire ja stressi – on tuotteistettu myytäväksi artikkeleiksi, Sonninen sanoo.

– Ympärillä oli niin paljon hyvää mieltä, että siitä alkoi tulla minulle paha mieli.

Tuskastuneena Sonninen tuli työpaikallaan parahtaneeksi, miksei kukaan ole tehnyt umpinegatiivista kirjaa.

Ajatus otettiin ilahtuneena vastaan. Jokaisella kollegalla oli tarjokkaita kirjan teemoiksi. Sonninen ajatteli, että talon kirjailijoista löytyisi takuulla kirjalle tekijä, mutta saikin kuulla: ”Teepä sinä se!”

Valittaminen vetää puoleensa

Kaikenlainen valittaminen, urputtaminen ja nillitys vetää Lotta Sonnista puoleensa. Jo vuonna 2006 hän osallistui Helsingin Valituskuoro -teokseen.

Tellervo Kalleisen ja **Oliver Kochta-Kalleisen** videoteoksessa kuoro valittaa asioista, jotka ottavat päähän. Kiasman kokoelmaan päätyneessä teoksessa Sonninen laulaa muiden mukana liian pitkistä viitenumeroista ja siitä, miten kaunis paita värjäytyy pesussa, mutta ruma ei.

– Valitus on ehtymätön luonnonvara, Sonninen sanoo.
– Kun tarpeeksi valittaa, alkaa jo naurattaa.

Pienen pahan mielen kirjan sekä sitä seuranneiden *Äidin pienen pahan mielen kirjan* ja *Työelämän pienen pahan mielen kirjan* huumori ja nauru nousevat parodiasista. Täyttökirjat laittavat lukijan listaamaan, mikä elämässä on pielessä, etsimään syllisten, piirtämään ruman eläimen ja hahmottelemaan mahdollisimman epäterveellisen lautasmallin.

Ensimmäinen teos parodioi hyvän mielen opaskirjoja, seuraa pyhäköä äitimyyttyä. Äitikirjasta löytyy äidin puuhaosio, jonne voi tallentaa vaikka sotkua kuvaamaan ruokapöytä taaperon ruokailun jälkeen. Työelämäkirja

päättyy ”Pahaa työpäivää!”

-toivotukseen. Sitä ennen on saanut pelata jargonbingoa, tallentaa painajaisten pikkujoulet skandaaleineen ja seurauksineen sekä rastia listalta kollegat, joita vihaa eniten.

Itseään Sonninen kuvaa nokkeloitsijaksi, jolla on tarve päästä huutamaan väliin. Aikoinaan, uutta harrastusta etsiessään, hän jopa kävi stand up -kurssin. Yleisön

edessä esiintyvän koomikon ura päättyi kuitenkin lyhyeen.

– Tein tasan kaksi keikkaa. En todellakaan ole sillä tavoin hauska, että ihmiset istuisivat minua kuuntelemassa. Mutta ehkä minä olen hauska, kun saan kirjoittaa.

Sonnisen maailmankuva lähtee siitä, että huumoria voi löytää mistä tahansa, kun tarkkaan katsoo. Pahan mielen kirjat taas rakentuvat vahvasti pitkitetyn vitsin varaan.

– Se on minun strategiaani, osa huumorini tyyliä.

Pientä pahan mielen kirjaa

Sonninen ei halua ottaa vain omiin nimiinsä. Kirja ideoitiin Otavassa isolla porukalla. Sen jälkeen oli Sonnisen vuoro: hän luokitteli, jäseni, karsi ja terävöitti.

– Materiaalia tuli paljon. Se oli varsinaisen pahan mielen kylvetys.

Ideointiryhmään osallistui myös graafikko **Piia Aho**. Hän oli mukana miettimässä kirjaa ja suunnitteli sekä toteutti kirjan ulkoasun.

– Ihailen Piian tapaa kääntää teksti kuviksi.

Sittemmin Ahon mustavalkoinen visuaalisuus ja painava kynänjälki ovat rakentuneet olennaiseksi osaksi jokaista kolmea teosta. Jo ensimmäisessä kirjassa lukijalla on mahdollisuus värittää rauhoittava kuvio. Tosin mandalamaisen kuvan keskellä höyryää kasa kakkaa.

Monen sattuman summa

Sonninen uumoilee, että vuonna 2018 useilla kustantajilla oli Frankfurtin kirjamessujen aikaan paha mieli. Niin moni kansainvälinen toimija kiinnostui *Pienestä pahan mielen kirjasta*. Nyt se on käännetty yli 30 kielelle. Viimeisimpänä käännoisoikeudet myytiin tämän vuoden alussa Koreaan. Maailmalle pieniä pahan mielen kirjoja vie **Elina Ahlbäckin** kirjallinen agenttuuri.

Itsekin kustannusalalla työskentelevänä Sonninen tietää

hyvin, että agentuurit, kustantajat ja maat seuraavat tarkoin toisiaan. Se, mikä herättää ison kielen alueen mielenkiinnon, kiinnostaa muitakin.

– Myös se, että kirjan käsikirjoitus on kymmenisen liuskan mittainen, auttaa herättämään kiinnostusta.

Käännöskulut eivät nouse tähtitieteellisiin mittoihin.

Hieman ennen Sonnisen teosta ulkomaisia kustantajia oli kiinnostanut **Miska Rantasen** *Kalsarikänni*-teos. Sonninen uskoo kollegan kirjan raivanneen latua myös omalle kirjalleen.

– Olimme varautuneet siihen, että kansainvälisille markkinoille kirjan näkökulmaa pitäisi vääntää enemmän paha mieltä Pohjolasta -suuntaan. Mutta kävikin niin, ettei minkäänlaista kulmanvaihtoa kaivattu. Paha mieli on kaikilla kaikkialla.

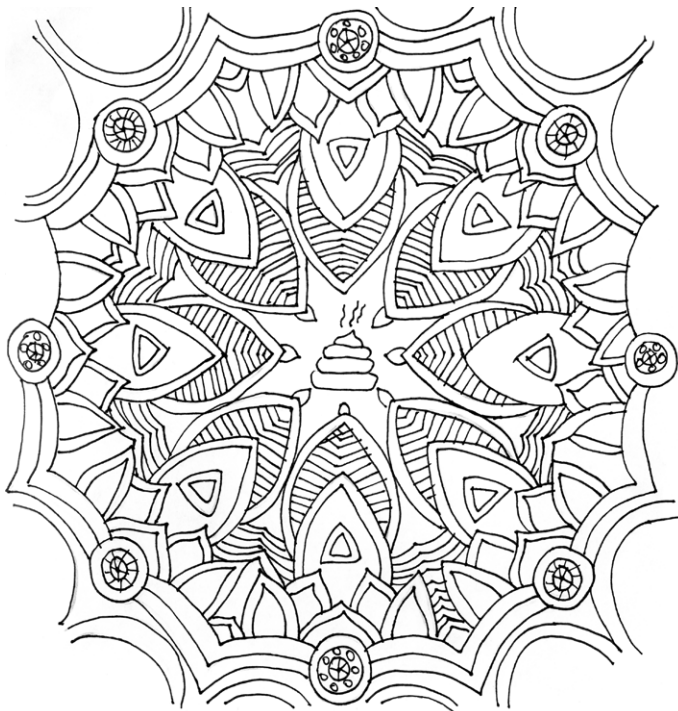
Niin myös sillä *The Guardianin* toimittajalla, joka luokitteli Sonnisen kirjan self help -kirjaksi. Artikkeleihin sisällytettiin jopa kainalojuttu, jossa annetaan kolmen kohdan ohjeet pahan mielen kana-voimiseen.

Brittilehden kahden jutun lisäksi kirjan kansainvälinen suosio toi mukanaan hauskoja sattumuksia. Yhä vielä Sonnista kutkuttaa, kun Instagram ilmoittaa, että hänet on merkitty portugalilaisen kirjabloggarin julkaisemaan kuvaan, jonka tekstistä ei ymmärrä sanaakaan.

Tai kun ystävä lähettää kuvan lontoolaisen kirjakaupan näyteikkunasta, jossa *The Little Book of Bad Moods* on näyttävästi esillä.

Kun kansainvälisiä sopimuksia alkoi tulla ryppäänä, hetken hypetykseni meni Sonniselta osittain ohi. Henkilökohtaisessa elämässä oli meneillään jotain paljon kiinnostavampaa.

– En todellakaan rekisteröinyt tilannetta kunnolla. Kun kuulin,

että sopimus Kiinaan oli tehty, hymähdin lähinnä ”ok”. Tai Brasilia, ”kiva juttu.”

Tieto kansainvälisistä sopimuksesta tavoitti Sonnisen sairaalan keskososastolla. Hänellä oli huollettavinaan kaksi vastasyntynyttä poikaa, jotka olivat vasta toipumassa ennenaikaisesta syntymästään.

– Tilanne olisi varmasti tunnut erilaiselta, jos maailman keskipiste ei olisi ollut vauvojen luona sairaalassa.

Kolme erilaista syntyhistoriaa

Sarjan ensimmäinen teos syntyi työpaikalla, työryhmän kanssa rinta rinnan. Sen menestyksen myötä kustantaja kaipasi lisää pahaa mieltä.

– Jokaisen kirjan kohdalla omaa elämässäni on ollut tyystin erilainen elämäntilanne. *Äidin pienen pahan mielen* kirjan tein ollessani raskaana. En tiennyt äitiydestä mitään. Kirja perustuu kavereilta ahnaasti varastettuihin kokemuksiin.

”Kun tarpeeksi valittaa, alkaa jo naurattaa.”

Nyt Sonninen on itse kahden juoksevaisen taaperon äiti.

– Toisinaan oman huutoraivarin keskellä saatan havaita, että tämäkin tilanne puuttuu äiti-kirjasta. Sen keskeinen eetos on ajatuksessa ”pieleen meni taas”. Sen minä kyllä hyvin tunnistan.

Kohta kaksivuotiaiden **Taiston** ja **Voiton** äiti tunnustaa hermojen menneen lasten kanssa viime aikoina päivittäin.

– Sitten tulee paha mieli, kun lapset ovat kuitenkin aika syyn-takeettomia. Enemmän kuin lasten tekokset, harmittavat omat sekoilut.

Toimistomaailmalle irvaileva

Työelämän pieni pahan mielen kirja syntyi hoitovapaalla. Aineistonkeruumetodina olivat vaunulenkit.

– Siinä vaiheessa oma tatsi työelämään oli kadonnut. Marssin kaksosrattaiden kanssa kavereiden ja kollegojen luokse. Kahvitellessa pyysin latelemaan, mikä töissä mättää. Alun perin suunnittelin kirjaa, joka koskettaisi yhtä lailla kaivurikuskia kuin lähihoitajaa, mutta kirja tuli kalibroiduksi keskimääräiselle konttorirrotalle.

Kolmatta kirjaa tehdessä oli luotettava aiemmin syntyneeseen metodiin.

– Pyörittelin ideoita mielessäni melko pitkään. Mutta iltaisin lajittelin asioita järjestykseen ja kirjoitin pikasessioissa, kun pojat olivat nukahtaneet.

Kepeän kirjallisuuden raameissa

Lotta Sonninen ei koe olevansa kirjailija.

– Päivätyössäni teen töitä oikeiden kirjailijoiden kanssa.

Eikä hänellä pidä pahan mielen kirjoja aivan kirjallisuutenakaan.

– Ne ovat kustannustuotteita, jotka toivottavasti jotakuta naurattavat.

Kirjat ovat samaa tuoteperhettä. Ne edustavat kepeiden huumorikirjojen genreä, jossa lukija tietää, mitä hankkii.

– Vakavamman, oikean kirjallisuuden tekijällä on vapaus, hänellä on käytettävissään aiheiden koko kenttä täydeltä laajuudeltaan. Minulla oli tiukka sabluuna.

Senkin Sonninen uskoo tietävänsä, että tulevaisuudessa voi olla sangen vaikeaa profiloitua vakavaksi kirjoittajaksi. Paljon hän on myös oppinut.

– Kirjoja tehdessä on joutunut pohtimaan, syntyykö hauskuus väkisin vai lentääkö se suoraan minua kohti. Pahan mielen kirjat ovat osoittaneet, että näköjään kykenen deadline avulla molempiin. ●

Jutun kirjoittaja Vappu Kaarenoja on ollut Suomen Kuvalehden toimittaja vuodesta 2015. Sitä ennen hän on työskennellyt Euroopan parlamentissa, Helsingin Sanomissa ja Ylioppilaslehdessä.

Alussa ei voi olla lopussa

Reportaasia Teatterikorkeakoulusta oli hauska tehdä, koska siellä ei tarvinnut haastatella ketään.

TEKSTI VAPPU KAARENOJA

KUVA MARJO TYNKKYNE / SUOMEN KUVALEHTI

Kesällä 2018 ystäväni järjesti kesäolympialaiset, lajeina 800 metrin juoksu, jalkapallo, kuviokellunta, joukkuevoimistelu ja draama. Draama oli laji, joka huipensi kisapäivän. Viiden hengen joukkueissa valmisteltiin näytelmät, jotka esitettiin illallisen aikana. Tuomaristo pisteytti.

Olin joukkueessa, jonka esitys perustui improvisaatioon. Muistaakseni pyrimme jotenkin kanavoimaan kilpailuyhteiskuntaan liittyviä paineita näyttämölle tai jotain muuta kummallista. Juoksimme, ryömimme, ”itkimme” ja toteutimme muita harrastajateatterikliseitä. Se oli hauskaa. Niin hauskaa, että yhden joukkueoverin kanssa aloitimme seuraavana syksynä improvisaatioteatterikurssilla.

Vuotta myöhemmin, syksyllä 2019, sain jostain päähäni, että haluaisin tehdä reportaasin Teatterikorkeakoulusta.

En ajattele, että kesäolympialaisilla, uuden teatteriharrastuksen aloittamisella ja juttu-idealla oli suoraa yhteyttä. Jutun ilmestyessä olin sitä paitsi ehtinyt jo lopettaa harrastuksen. Improvisaatioteatterikurssi kesti vajaan vuoden.

Mutta ehkä jokin yhteys mutkan kautta oli. Aikaisemmin en ollut erityisen kiinnostunut teatterista, varsinkaan siitä kirjoittamisesta. Mikään teatteriin liittyvä ei ollut tutkallani, eikä siihen liittyviä juttuideoitakaan ollut syntynyt.

Minusta on usein vaikea sanoa, mistä jokin juttuidea on tullut. Myös ideointi on minusta vaikeaa. Joskus ideat hautuvat pitkään.

Teatteriharrasteen lisäksi yksi sytyke Teatterikorkeakoulua käsittelevälle jutulle saattoi olla me too -keskustelu.

Vuonna 2017 oli uutisoitu Kallion lukion ilmaisutaidon opettajasta, joka oli käyttänyt

valtaansa väärin. Sanonut oppilailleen näkevän, kenestä on näyttelijäksi ja kenestä ei, ja teettänyt seksuaalissävyytteisiä harjoitteita. Opettajan tunneille oli haluttu, koska hän oli opettanut myös Teatterikorkeakoulussa.

Joillain on valtava palo näytellä ja päästä Teakiin, ja tätä paloa opettaja oli ilmeisesti hyväksikäyttänyt.

Teakin entisen opettajan ja rehtorin **Jouko Turkan** ”kyseenalaisista” opetusmetodeista oli puhuttu jo ennen me too -kampanjaa.

Minua kiinnosti tietää, millaisia ovat ei-kyseenalaiset, nykyaikaiset näyttelijänkoulutuksen metodit. Miten ihmisestä koulutetaan hyvä näyttelijä? Mitä ylipäänsä tarkoittaa hyvä näyttelijä? Joskus lapsenahan sitä piti näyttelijöistä, jotka olivat hyvin komeita ja jotka päätyivät Demi-lehden julisteeseen. Mutta mikä oikeasti tekee jonkun näyttelemisestä ”hyvää”? Ja kun jonkun näyttelijäntyö on kökköä, mitä hän tekee silloin väärin?

Näitä kysymyksiä halusin lähestyä reportaasin keinoin.

KYSYMYSTEN ESITTÄMINEN on kai toimittajantyön ytimessä. Ehkä juttuaiheet usein ovat pohjimmiltaan kysymyksiä.

Sen sijaan itse työhön kuuluu vähemmän kyselemistä kuin alaa tuntemattomat ihmiset kenties luulevat, ainakin minun työhöni. Reportaasi ei synny kysymällä.

Pyysin Teatterikorkeakoulun näyttelijäntöön professorilta **Elina Knihtilältä** lupaa päästä seuraamaan opetusta. En halunnut tehdä juttua, joka olisi litania professorin sitaatteja kysymyksiini. Totta kai myös haastattelin Knihtilää juttua varten, mutta siinä oli kyse lähinnä taustatöiden tekemisestä. Haastattelumateriaalista ei saa reportaasijutulle moottoria.

Seurasin ykkösvuosikurssilaisten opetusta yhden päivän ajan. Olin heidän äidinkielen-tunnillaan, jossa opiskelijat pitivät esitelmiä suomalaisista runoilijoista. Lausuvat runoja. Seurasin heitä lounaalle ja sieltä iltapäivän musiikkitunneille.

Istuin huoneen nurkassa yhden opiskelijan laulutunnilla, jollaisia on tarjolla jokaiselle näyttelijäntöön opiskelijalle.

Osallistuin maisteriopiskelijoiden

”Reportaasi ei synny kysymällä.”

mimiikkatunnille, jossa he seisoivat ringissä mustiin pukeutuneina ja muokkasivat kuvitteellista savea.

Kävin katsomassa, kun kolmannen vuoden opiskelijat harjoittelivat valmistelemaan monologinäytelmiä.

Näin kertyi paljon materiaalia, mutta se oli aika hajanaista.

JUTTUA TEHDessä on pakko rajata. Yksi juttu ei voi kattaa kaikkea.

Kun olin seurannut eri vuosikurssien opetusta, päätin keskittyä kolmannen vuoden näyttelijäopiskelijoihin. Heille oli jo muodostunut selkeä ryhmadynamiikka. He kulkivat Teakin käytävillä yhteisen lukujärjestyksen mukaan jo kolmatta vuotta. He olivat kiinnostavassa taitekohdassa, työelämään siirtymässä.

Kolmen ensimmäisen lukuvuoden aikana näyttelijäopiskelijat eivät saa olla poissa yhdekkään tunnilta töiden takia. Se on ehdoton

”Vastustan niin sanottua ennakoivaa editointia.”

sääntö. Kolmannen vuoden päätteeksi opinnot eivät enää rajoita työntekoa yhtä paljon. Siirtyminen työelämään aiheuttaa myös paineita: vain yksi voi saada pääroolin.

Kuljin kolmosten perässä noin puolitoista viikkoa.

Lopulta en päätenyt käyttämään jutussa ainakaan suoraan juuri mitään materiaalista, jota olin haalinut ykkösvoosikurssilaisia ja maisteriopiskelijoita seuraamalla. Tietyllä tapaa aika, jonka käytin heidän kanssaan äidinkielen tai mimiikan tunneilla, meni siis hukkaan.

Lehtien johto ja tuottajat varmaankin toivoisivat, että rajaus tehtäisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa juttuprosessia, jottei työaikaa haaskautuisi.

Pomojen harmiksi tällainen hukka-aika on kuitenkin välttämätöntä. Kuten kollegani **Elina Järvinen** on sanonut: jotta voi rajata, pitää olla jotain, mistä rajata.

Etukäteen en voinut tietää, että juuri kolmosvoosikurssiin keskittyminen olisi minusta jutun kannalta paras ratkaisu.

TOIMITTAJA Ilkka Malmberg sanoi, ettei usko haastatteluun. On parempi seurata ihmisiä ja kertoa, mitä he tekevät. Ajatuksen haastatteluiden vierastamisesta olen epäilemättä kopioinut Malmbergilta, mutta uskon tähän ajatukseen todella.

Anti-haastattelijan työmetodeja ajatellen Teak-juttukeikka oli ihanteellinen. Vietin kolmosten kanssa niin paljon aikaa, että luulen, että opiskelijat tottuivat läsnäolooni. Aluksi he kohteliaasti kyselivät minusta ja työstäni, mutta pian he jo puhelivat oppituntien välissä ja ruokalassa omiaan, ja pystyin seuraamaan heitä lähes mykkänä tarkkailijana.

Sama päti opettajiin. He tottuivat nopeasti siihen, että kolmosten kannoilla kulkee ylimääräinen tyyppi vihkosensa kanssa.

Teatterihistorian kurssilla kuulin, kun yksi opiskelijoista supisi vierustoverille kirjallisuudesta lopputyöstään ja siitä, miten käsittelee siinä miestaiteilijamyyttiä. Koputin olalle ja kysyin, saisinko lukea lopputyön, materiaaliksi juttua varten.

Tällaisiin asioihin on minusta vaikea törmätä, jos työskentelee haastattelukysymyspatteriston kanssa. *Ei sulla vaan sattumoisin*

olisi mitään kiinnostavaa lopputyötä, jonka voisin lukea? Ei se niin toimi.

Ruokalassa oli kiinnostavaa kuunnella, kun opiskelijat puhuivat Jussi-gaalasta ja siitä, keitä ehkä palkittaisiin. Alan palkinnot ja ulkopuolinen tunnustus olivat asioita, joista opiskelijat selvästi haaveilivat, mutta joihin he suhtautuivat ristiriitaisesti. Kuulosti siltä, että he haluaisivat tehdä vapautuneesti ”omaa juttuaan” ja ”taidetta”, vailla paineita palkintolautakuntien mieltymyksistä. Toisaalta: olisi-han se nyt hienoa voittaa Jussi-palkinto!

Juttua varten pyrin lukemaan mahdollisimman paljon taustamateriaalia. Erityisen hyödylliseksi osoittautui Teatterikorkeakoulun juhlahulkaisu, jossa näyttelijäntaiteen opettajat pohtivat omaa pedagogiikkaansa.

IMPROVISAATIOTA opettavan **Tiina Pirhosen** tekstissä oli paljon hienoja ajatuksia. Pirhonen

kirjoitti näyttelijäntyöstä, mutta moni hänen ajatuksistaan pätee minusta myös luovaan kirjoittajan työhön. Esimerkiksi tällainen kohta Pirhosen tekstissä: ”Mielikuvituksen herättämistä estää vain pelko, että koko jutun, tilanteen tai roolin pitäisi olla valmiiksi luotu alusta loppuun, ennen kuin edes aloittaa. [- -] Alussa ei voi olla lopussa.”

Alussa ei todellakaan voi olla lopussa! Siksi vastustan niin sanottua ennakoivaa editointia, josta lehtialalla puhutaan. Pomoporraskenties mielellään tietäisi mahdollisimman tarkkaan etukäteen, millainen juttu on tulossa. Se varmasti helpottaa heidän suunnittelu työtään ja säästää heidän hermojaan. Mutta minusta on niin, että kovin suureen tarkkuuteen ei voi päästä. Jos etukäteen voi ennustaa, mitä saa juttukeikalla selville ja mikä on lopulta kaikkein kiinnostavinta, tuskin juttua kannattaa edes tehdä. ●

Kosmos

www.kosmos.fi

KULINAARISTA KULTTUURIA VUODESTA 1924

Erilainen kesätyökesä

Toimituksissa siirryttiin keväällä koronapandemian vuoksi etätöihin ja muihin poikkeusjärjestelyihin. Kolme kesäduunaria piti Lööpille päiväkirjaa poikkeuskesän kokemuksista.

KUVAT ARTTU TIMONEN JA LAURA VESA

Koronaepidemia heitti kesätoimittajat ja heidän esi- miehensä kummalliseen tilanteeseen. Miten perehdyttää uudet työntekijät etänä teknii- kan saloihin? Miten oppia talon tavoille verkon välityksellä?

Kauppalehden toimituspääl- likkö **Jari Saario** kuvaa mennyt- tä kesää historialliseksi. Saarion oma lehtiura alkoi kesätoimitta- juudesta vuonna 1989.

– Koskaan aiemmin ei ole ollut tilannetta, että työpaikalle ei voi mennä.

Alma Talentilla siirryttiin 1. kesäkuuta lähes koko kesäksi 50–50-malliin, jossa puolet väestä

teki töitä toimituksessa, puolet etänä. Tämä koski myös kesätuu- raajia. Perehdytys hoidettiin silti useimpien muiden talojen tapaan perinteisesti.

Kauppalehden kesätoimittajille perustettiin etätöskentelyä tuke- maan oma Teams-ryhmä, jossa oli mukana myös esimerkiksi uutis- päälliköitä.

– Teamsin kautta kesätoimitta- jat saivat aina kiinni jonkun, jolta kysyä esimerkiksi tekniikasta, Saario kertoo.

Sanomilla kesätoimittajat saivat valita, tekevätkö töitä kotona vai toimituksessa. Maaseudun Tule- vaisuudessa etäily jatkui elokuun

Maaseudun Tulevaisuuden kesätoimittaja Linda Lähdeniemi teki etätöitä kotitalonsa pihapiirissä Punkalaitumella.

loppuun, monissa muissa taloissa se sen sijaan väheni kesän edetessä.

Kauppalehdessä lähemmäs normaalia palattiin elokuussa. Poikkeusoloista huolimatta kesä meni Saarion mukaan hyvin, vaikka ideointi ja uusien asioiden edistäminen kärsikin kasvokkais-kontaktien puutteesta.

– Lehdet saatiin kuitenkin ulos normaalisti, Saario toteaa. ●

Annamari Typpö

**Linda Lähdeniemi,
Maaseudun Tulevaisuus**

”Kuuluuko sinne mitään?”

KESÄKUUN ensimmäinen päivä ja töiden aloitus Maaseudun Tulevaisuuden toimituksessa. Jännitys oli huipussaan, kun astelin sisään uuteen paikkaan. Tiesin jo, että kesästä tulee erilainen. Luvassa olisi etätöitä, -haastatteluja ja puurtamista kotona vain tietokone kaverinani.

Ensimmäiset työpäivät olimme kuitenkin perehtymässä uuteen työhömmme lehden toimituksessa Simonkadulla. Kahdessa päivässä tuli paljon asiaa ja tuntui, ettei päähän mahdu enää enempää. Perehdytyspäivien jälkeen palasin kotiin Punkalaitumelle aloittamaan etätöitä.

Uusi toimitusjärjestelmä, uuden toimituksen työtavat ja kokonaan uusi lehti rakenteineen sekä liitteineen. Mietin, miten tästä voi selvitä. Onneksi muu toimitus oli heti kesäkuun alusta käden ulottuvilla tai paremminkin ehkä yhden painalluksen ulottuvilla Teams-sovelluksessa. Koko kesän ajan oli mahdollisuus ottaa yhteys aivan keneen vain ja kysyä, jos tuli hätä tai jokin asia mietitytti.

Kaikkea ei siis tarvinnut osata kahden perehdytyspäivän jälkeen, mikä oli suuri helpotus. Jokainen kesätoimittaja sai olla vielä kesken-

eräinen, vaikka etätöymallissa jo vahvasti olimmekin.

Minulle sujahtaminen Maaseudun Tulevaisuuden työyhteisöön kävi vaivattomasti etäolosuhteista huolimatta. Kesätoimittajien yhteiset palaverit ja kahvihetket olivat työn suola, ja niistä sai lisävirtaa juttujen kirjoittamiseen sekä ehkä välillä yksinäiseltä tuntuvaan etäpuurtamiseen. Myös muiden toimittajien, toimitussihteereiden ja uutispäällikköiden kanssa toiminta oli mutkatonta ja yllättävänkin helppoa, vaikka kaikki olivatkin etänä.

Toimituksen yhteiset Teams-palaverit olivat aina yhtä hyviä, ja joka kerta jollakulla oli mikrofoni auki väärään aikaan – tai kiinni, kun olisi pitänyt puhua. Ja melko usein linjan toisesta päästä kuului: ”Kuuluuko sinne mitään?” Tunnistan varmasti kaikkien toimittajien äänet, vaikken välttämättä kasvoja tunnistaisikoan.

Työt alkoivat rullata omalla painolla jo ensimmäisten viikkojen jälkeen. Juttukeikoilla saimme käydä koko kesän ajan, ja oli mukava päästä hetkeksi pois tietokoneen äärestä ja nähdä ihmisiä ihan kasvokkain.

Vaikka moni asia sujui etänä täysin mutkattomasti, kaipasin silti välillä fyysistä työyhteisöä. Olisi ollut kiva tutustua vieläkin paremmin toimittajakollegoihin ja puhua välillä muustakin kuin töistä. Toisaalta sain Helsinki-kesän sijaan nauttia kotipaikkakuntani maaseutumaisemista ja rauhasista, läheisistä sekä tutusta ympäristöstä. Omat hyvät puolensakin etätöskentelyllä siis oli.

Koronakesä 2020 oli minun näkökulmastani antoisa, valoisa ja erilainen uuden oppimisen kesä. Maaseudun Tulevaisuus tarjosi tällaisena poikkeuskesänäkin valtavan määrän uusia kokemuksia ja ajatuksia ja opetti hurjasti toimittajan työstä. Onnistunut kesä siis kokonaisuudessaan. ●

**Alina Salomaa,
Ilta-Sanomat**

Piilotin koneeni vaatekaappiin

SAIN VARASLÄHDÖN kesätyöhöni Ilta-Sanomien viihdetoimittajana jo toukokuussa, sillä kevään viimeisellä viikolla minut perehdytettiin työhön etänä. Kävin hake-massa työkoneneen Helsingistä, ja opettelun talon tavoille kotoani Jyväskylältä käsin. Tämä oli kätevää, sillä kesäkämpäni vuokrasopimus Helsingissä alkoi vasta kesäkuun puolella.

Perehdytys pienellä porukalla etänä tuntui näppärältä. Sain kysellä rauhassa mitä mieleen tuli, ja pian työvälineiden käyttö jo sujui. Etätöiden tavat tulivat tutuksi samalla, kun opettelun muutenkin täysin uuden työpaikan käytäntöjä.

En oikein osaa opiskella kotona, joten etätöitä mietityttivät aluksi. Uutistyyössä on kuitenkin sen verran vaihtelevuutta ja aikapainetta, että kotona työskentely sujuikin lopulta oikein hyvin. Työpäivän päätteeksi piilotin koneeni vaatekaappiin, jottei tuntuisi siltä, että nukun työpaikalla.

Alkukesästä pyöräilin usein toimitukseen, sillä kesurit saivat halutessaan työskennellä siellä esimiehen luvalla. Tuntui varmemmalta olla toimituksessa, kun rutiinit olivat vielä vähän hakusessa. Viimekesäisessä työpaikassani oli enimillään kolme työntekijää, joten minulle väljäkin toimitus tuntui kuhisevan ihmisiä. Työn tullessa tutummaksi jäin itsekin useammin etätöihin, ja kesän puolivälissä olin jo lähes poikkeuksetta kotona.

Pääsin jo perehdytysvaiheessa mukaan viihdetoimituksen etäaamupalaverihin ja kahvitauoille, ja työkaverien naamat jäivät mieleen. Heti kesän alussa lähdimme pienellä porukalla viihteen pyöräretkelle, mikä oli tosi kiva

”Uskon, että työuralleni mahtuu vielä paljon etätöitä.”

Alina Salomaa vietti koronakesän Ilta-Sanomien viihdetoimituksessa.

juttu tutustumisen kannalta. Muu toimituksen väki oli melko pitkälti vain joukko herneen kokoisia kasvoja Slackissa.

Eniten työskentelyäni pääsi seuraamaan yllättäen ystäväni **Iiris**, joka oli kesätöissä Ilta-Sanomien taittajana. Asuimme kesän kämpiksinä. Kun tuntui, että sähläsin, Iiris naureskeli sohalta ja tsempasi, että ihan hyvin sulla menee. Helsinki-kesä oli meille molemmille ensimmäinen, ja oli hyvä, että kotona oli joku, jonka kanssa jakaa ajatuksia uudesta työpaikasta ja poikkeuskesästä.

Pääsin kesän aikana myös muutamalle juttukeikalle. Voisi kuvitella, että tv-ohjelmien pressitilaisuudet ovat keikkoina hyvin erilaisia kuin viime kesän savolaiset kylätapahtumat, mutta niiden kuhinassa oli yllättävän paljon samaa. Jännitti minua silti vähän, kun haastateltavat olivatkin tv:stä tuttuja kasvoja pikkupitäjän puodinpyörittäjien sijaan.

Koronaepidemia näkyi myös juttuaiheissa. Kuningatar **Elisabet II** oli lukittautuneena Windsoriin, ja esiintyvät taiteilijat jäivät ilman töitä. Juttujen loppuun oli kirjoitettava usein

maininta siitä, miten korona on kenenkin julkkisen elämään vaikuttanut. Se tuntui välillä kirjoittajan näkökulmasta puuduttavalta.

Ensimmäinen työkokemus viihdetoimittajana oli hauska ja sopivan haastava. En ajattele, että etätöistä olisi ollut sen suurempaa haittaa, vaan ennemminkin kesä oli opettavainen kokemus myös tulevaisuutta ajatellen. Uskon, että työuralleni mahtuu vielä paljon etätöitä. ●

**Arttu Timonen,
Yle**

Käsidesi kuivatti kädet

KUN SAIN kesätyöpaikan helmi-kuun puolivälissä, ei yhdelläkään suomalaisella ollut vielä todettu COVID-19-tartuntaa. Kaksi kuukautta myöhemmin, kun työt Ylellä alkoivat, tartuntoja oli yli 5 300 ja rajoitukset kireimmillään.

Ensimmäinen päivä alkoi kuten muissakin työpaikoissa: perhosia vatsassa. Aamupalaksi maistui vain kuppi kahvia. Siihen samantyyppiset kokemukset sitten loppuivatkin. Työsopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ei kätelty, vaan

esimies kaivoi esille paketin suojamaskeja minulle ja kollegalle. Niitä oli käytettävä perehdytyksen aikana, kun olimme lähikontaktissa muiden työntekijöiden kanssa.

Yli tuhannen työntekijän toimipiste Pasilassa ammotti tyhjyyttään. Suurin osa työntekijöistä oli määrätty etätöihin. Minua oli etukäteen jo varoiteltu, että eksyminen Pasilassa on lähes varmaa. Nyt todellisuutta oli se, että jos eksyisin, ei lähellä todennäköisesti olisi ketään, joka osaisi neuvoa oikeaan suuntaan.

Kuvaajien tilat olivat kuin eri maailmasta. Kuvaajat eivät juuri pysty etätöitä tekemään, vaikka jonkin verran päivystysvuoroja onkin. ”Kuvaajien kämpillä” meidät oli jaettu A- ja B-ryhmiin, jotka sijoituivat eri puolille tiloja. Käsidesipulloja oli jokaisella työtasolla ja pöydänkulmalla.

Auto on kuvaajalle paras kulkuväline, etenkin kun matkassa on noin kymmenkiloinen videokamera tykötarpeineen. Normaalioloissa toimittaja tulee Pasilasta autoon mukaan, mutta nyt Ylellä ei samassa autossa saanut matkustaa kuin yksi henkilö.

Vain pakottavan tarpeen tullessa autossa sai olla enemmän

”Kuvaajat eivät juuri pysty etätöitä tekemään.”

Ylen kesäkuvaajalla Arttu Timosella riitti keikkoja koronarajoituksista huolimatta.

kuin yksi ihminen. Näin oli muun muassa perehdytysvaiheessa. Silloin kaikilla autossa matkaavilla tuli olla maski.

Kesän mittaan toimittajat saattoivat ennen keikkaa tiedustella, sopiiko autoon tulla mukaan, mutta etenkin loppukesästä epidemian toisen aallon nostaessa päätään ohjeistusta noudatettiin erityisen tarkasti.

Tilannetta ja sen kummallisuutta kuvasi hyvin kesäkuun lopun keikka Vihtiin. Tarkoituksena oli tehdä hevostilalla haastattelu A-studioon, ja lähdin keikalle mukaan ottamaan valokuvat. Keikalle tulivat minun lisäksi toimittaja ja toinen kuvaaja, joka hoiti videon. Kaikki tulimme paikalle erillisillä ajoneuvoilla, me kuvaajat omilla autoilla ja toimittaja

julkisilla ja taksilla. Ei kaikkein ekologisinta, mutta välttämätöntä.

Käteni kuivuivat jo ensimmäisen kuukauden aikana käsidesin käytöstä. Heinäkuun puolella jolkaiseen kuvausautoon tuli uusi varustepaketti: kahdenlaisia maskeja, kumihanskoja, käsidesiä ja niin sanottuja alcowipes-pyyhkeitä, joilla oli tarkoitus desinfioida auto ja kuvauskalusto joka kerta, kun sen otti käyttöön.

Eräs mieleenpainuvimmista keikoista oli elokuussa, kun hallitus palasi kesälomilta Säätöyhtiölle ilta-kouluun ja neuvotteluun. Aiheena olivat muun muassa paljon puhutut maskit. Paikan päällä Säätöyhtiön portailla olivat omia lähetyksiään kuvaamassa Ylen lisäksi Ilta-Sanomat, Iltalehti ja MTV sekä muutamia valokuvaajia eri toimituksista. Minä ja Ylen toinen kuvaaja olimme ainoat, jotka käyttivät maskia.

Kesän mittaan huomasin, että valokuvaajalle maski tuottaa paljon ongelmia ja vielä enemmän silmälasipäiselle. Lasit ja kame-

ran etsin hurrustuvat, eikä kuvan ottaminen aina onnistu. Toisaalta huomasin myös, että maskin läpi pystyy puhumaan aivan yhtä hyvin kuin ilmankin.

Olin mukana, kun eräs Ylen toimittaja teki puoli yhdeksän uutisiin suoran haastattelun Helsinki-Vantaan lentoasemalta maski päässään. Hän oli myöhemmin saanut palautetta siitä, kuinka teki ”rohkeasti haastattelun maskissa”. Todellisuudessa hän oli unohtanut maskin päähänsä ja tajusi sen vasta paljon myöhemmin.

Kesän alussa suurin pelkoni oli, että koronarajoitusten takia keikkojen määrä kesällä olisi minimaalinen. Toisin kuitenkin kävi, ja pääsin helposti keikoille, vaikka tyhjiä päiviäkin oli. Toimituksessa rajoitukset ja säännöt, kuten maskin käyttäminen ja kaikkien pintojen jatkuva desinfiointi, eivät lopulta tuottaneet juuri päänvaivaa, ja niihin tottui nopeasti. Kesä oli edellisvuosiin verrattuna hyvin erilainen, mutta sitäkin mielenkiintoisempi. ●

An illustration of two figures, one in a purple robe and one in a pink robe, standing on a green hill. The hill is covered in a grid pattern of thin lines. The background is a light green, wavy shape. The overall style is minimalist and graphic.

Unohtumaton keikka

Toimittajat ajautuvat joskus työssään ikimuistosiin tilanteisiin. Viisi journalistia kertoo keikoista, jotka he muistavat lopun ikäänsä. ▶

TEKSTI ANNELI JUUTILAINEN

KUVITUS OUTI KAINIEMI

Haastattelu vuoristoradassa

”Kesäkuussa 2001 olin nuori 22-vuotias kesätoimittaja Ilta-Sanomissa. Olin juuri aloittanut lehden viihdeosastolla ja takanani oli vasta muutama keikka, kun toimitukseen tuli tieto, että Leningrad Cowboysin **Mato Valtonen** oli pestautunut töihin Linnanmäen jarrumieheksi yrityksensä konkurssin jälkeen. Esi mieheni ilmoitti, että asiasta tehdään juttu, ja soitin Madolle. Hän oli käynyt kahden viikon jarrumieskoulutuksen ja teki vuoristoradassa vuoroja koko kesän.

Sovimme haastattelun hänen kahvitaukonsa ajaksi. Menin kuvaaja **Peter Janssonin** kanssa paikalle sovittuna aikana, ja suunnittelin tarjoavani haastateltavalle jutustelun lomassa kahvit läheisestä kioskista. Mutta Mato huikkasikin vuoristoradan kyydistä, että

tehdäänpäs sittenkin haastattelu samalla, kun hän on ajovuorossa. Hämmentyneenä hyppäsin vaunun perimmäiselle penkille Madon eteen, ja köytiin nauhurin kiinni ranteeseeni.

Esitin kysymykseni aina, kun menimme ylämäkeen. Siihen Mato vastasi, että ”odotas hetki”, kolistelimme alas ja ihmiset kiljuivat. Sitten hän vastasi nopeasti kysymykseeni ennen seuraavaa alamäkeä, jonka jälkeen pääsin esittämään uuden kysymyksen. Se taisi olla ensimmäinen ja viimeinen kerta, kun tein haastattelua selin haastateltavaani.

Ensimmäisen viiden kierroksen ajan tuntui siltä, että mahani kääntyy ympäri, mutta sen jälkeen pyörytykseen alkoi tottua. Laskin, että menimme haastattelun aikana vuoristoradan ympäri ainakin 25 kierrosta.” ●

Tuomas Marjamäki

Tiikerinkuljettajana Saksasta Suomeen

”Olin tehnyt useita juttuja yhteistyössä Korkeasaaren kanssa, kun kuulin keväällä 2014, että sinne oli tulossa uhanalainen amurintiikeri Saksasta. Ilmoitin heti halukkuuteni lähteä tekemään siirrosta reportaasia Seura-lehdelle. Sain luvan, mutta ongelmana oli kuljetusauton ahtaus. Mukaan ei mahtunut valokuvaajaa, joten lähdin reissuun yksin.

Lensin ensin Berliiniin, ja menin sieltä Leipzigin eläintarhalle tarvittavien dokumenttien kanssa. Siellä kohtasin brittiläisen eläintenkuljettaja **Royn** sekä 2-vuotiaan amurintiikeriuros **Tamurin** häkissään. Se ei vaikuttanut kovin ystävälliseltä ja oli todella iso, parisataa kiloa.

Tiikeriä ei haluttu nukuttaa, sillä suuret kissapedot voivat nukutettuna tukehtua omaan oksennukseensa. Niinpä Tamur

”Kameraa ei löytynyt, Tamur oli ilmeisesti syönyt sen.”

houkuteltiin lihalla kuljetuskoppiinsa, minne se asettautui sopuisasti.

Pian jo ajelimme kohti Travemündea. Välillä pysähdyimme juottamaan Tamuria ja juttelemaan sille. Matka sujui satamaan asti rauhallisesti.

Kun olimme menossa laivaan, huomasimme, että kuljetushäkin tarkkailukamera oli täysin pimeänä. Kameraa ei löytynyt, Tamur oli ilmeisesti syönyt sen.

Emme voineet jatkaa matkaa ilman jatkuvaa näköyhteyttä tiikeeriin. Sovimme seuraavan vuorokauden ajaksi kahden tunnin vaihtuvuorot, ja istuimme Royn kanssa vuorotellen autolla. Välillä syötin Tamuria, ja välillä lauloin sille *”Nuku pieni merimies, näe laivoista unta”*.

Lopulta saavuimme Vuosaaren satamaan. Roy ei pitänyt tullimiehistä ja yritti päästä porteista

läpi pysähtymättä, joten tietenkin meidät pysäytettiin. Tullimies halusi tietää, mitä meillä oli lastina, eikä meinannut uskoa, kun sanoin, että kyydissä oli amurintiikeri. Samaan aikaan Tamur alkoi karjua ja riehua kopissa niin, että koko auto heilui. Tullimies ilmoitti, ettei halua tarkistaa lastia, ja saimme jatkaa matkaa.

Tamur pääsi turvallisesti Korkeasaareen ja sai myöhemmin morsiamen Ruotsista. Sillä on myös pentuja, joita on sijoitettu ympäri Eurooppaa. Näiden pentujen jälkeläiset yritetään jossain vaiheessa palauttaa luontoon Amurin alueelle Kaukoitään.

Tämä oli ehdottomasti elämäni paras keikka, once in a lifetime -kokemus. Minulla on yhä vahva tunneside Tamuriin, ja käyn välillä morjenstamassa sitä Korkeasaarella.” ●

Ville Vanhala >

Kukon verta kasvoilla

”Talvella 2008 työskentelin Apu-lehdessä ja lähdin juttukeikalle Borneolle valokuvaaja **Petri Mularin** kanssa. Reissu oli WWF:n järjestämä, ja tehtäväni oli kirjoittaa viiden jutun reportaasisarja tuhoutuvista sademetsistä.

Jo itse menomatka oli melkoinen elämys. Se kesti lähes kaksi vuorokautta. Lensimme kolmella lentokoneella, ja teimme loppumatkan maastureilla ja pitkähäntäveneellä jokia pitkin. Matalissa kohdissa jouduimme välillä kahlaamaan ja taluttamaan venettä.

Lopulta pääsimme perille Indonesian puolelle 500 asukkaan Tumbang Jojangin kylään, jossa yövyimme viikon ajan. Paikalliset eivät olleet juuri nähneet valokoihoisia ihmisiä, ja ensimmäistä kertaa elämässäni ymmärsin, mitä tuntuu olla muukalainen.

Aluksi meidät istutettiin rinkiin talon lattialle. Paikalle saapui kyläpäällikkö, joka heilutteli

edessämme kukkoa. Hetken päästä hän meni takahuoneeseen, katkaisi kukon kaulan ja palasi sivelemään kukon verta kasvoillemme ja käsivarsiumme. Sen jälkeen hän sirotteli päähämme suola ja solmi käsiin nauhat. Se oli heidän tapansa toivottaa meidät tervetulleiksi.

Ruoaksi saimme tummaa kahvia ja todella maukkaita rapeaksi paistettuja jokikalajoja. Vasta myöhemmin ymmärsin, että kalat pyydettiin samasta joesta, johon ihmiset tekivät tarpeensa. Ihmeen kaupalla meistä kukaan ei sairastunut.

Meille järjestettiin myös juhlat, joissa pidettiin valtavasti pitkiä puheita ja tanssittiin. Yhtäkkiä mikrofone työnnettiin meille toimittajille, ja kun muut vetäytyivät, ymmärsin, että minun oli tehtävä jotakin. En tiedä mistä ajatus tuli, mutta jostain syystä lauloin *Maamme*-laulun. Viisisataa alkusasukasta seurasi ihmeissään epäviireistä esitystäni. He taputtivat kovasti, mutta sen jälkeen minua ei

pyydetty esiintymään uudelleen.

Nukuimme yöme paikallisen kyläkoulun lattialla. Ensimmäisenä yönä en juurikaan saanut nukkua, torakoita ja kaikenlaisia ötököitä vilisti ympäriinsä. Yhtäkkiä havahtuin kummalliseen kolinaan. Näin taskulamppujen valot, ja olin peloissani aivan hiljaa. Yritin tavoitella itselleni jonkinlaista lyömäasetta, mutta en saanut käteeni kuin vesipullon.

Pitkällisen kolistelun jälkeen kävijät lähtivät. Seuraavana aamuna sain kuulla, että koulussa sijaitseva kylän sähkögeneraattori oli mennyt rikki, ja paikalliset olivat tulleet yöllä korjaamaan sitä.” ●

Sanna Wallenius

Rintaliiveissä ihmisvilinässä

”Kun tapasin laulaja-näyttelijä **Hanna-Riikka Siitosen** syyskuussa 2016, en vielä tiennyt, että se jäisi hänen viimeiseksi lehtihaastattelukseen. Olin aiemmin kohdannut hänet muutaman keran pressitilaisuuksissa ja tapahutumissa, mutta nyt tein hänestä kansijutun *Me Naisille*, jossa olin siihen aikaan toimittajana.

Haastattelutilanne ja koko juttukeikka on jäänyt mieleeni aintukertaisena. Kilpirauhassyöpä sairastanut Hanna-Riikka oli hieman aiemmin ollut menettää henkensä keuhkoveritulpan vuoksi ja käynyt siis jo lähellä kuolemaa. Nyt hän puhui ajatuksesta ja kokemastaan avoimesti. Erityisen tärkeänä hän piti sitä, että haastattelussa tuotaisiin esille puolison näkökulma – se, miten kumppani jää helposti oman jaksamisensa kanssa sivuun, kun kaikki keskittyvät vain sairaan osapuolen vointiin. Kiinnitin huomiota hänen rauhallisuuteensa ja haikeaan olemukseensa. Siitä huokui irti päästäminen ja luopuminen. Minulle syntyi tunne,

että hän tiesi enemmän kuolemasta, omasta kohtalostaan ja elämän rajallisuudesta kuin me tavalliset tallaajat.

Teimme haastattelun valokuvaaja **Jouni Haralan** studiolla, ja kansikuvauksen jälkeen siirryimme ottamaan jutun kuvat ulos Kalasatamaan. Kun tuli aika vaihtaa vaatteita, yritin etsiä sopivaa sopukkaa, jossa siihen olisi yksityisyttöä. Mutta Hanna-Riikka kis-kaisikin paidan pois päältänsä keskellä katua ja ilmoitti, että ei tässä mitään hätää ole, hoidetaan homma vaan kunnolla purkkiin. Hän vaihtoi vaatteensa keskellä katua välittämättä ohikulkijoista, jotka tuijottivat rintaliiveissään touhuvaa taiteilijaa ihmeissään. Olin samaan aikaan hämilläni ja ihailin hänen heittäytymiskykyään. Haastattelun ja kuvausten aikana välittyi hyvin voimakkaasti se, että Hanna-Riikka halusi koko jutusta tulevan todella hyvä.

Yritin myöhemmin ehdottaa hänelle uutta haastattelua, mutta hänen voimansa eivät siihen enää riittäneet. Hanna-Riikka kuoli heinäkuussa 2018.

Keikka oli niin mieleenpainuva, että ajattelen sitä yhä edelleen hetkittäin.” ●

Rosanna Marila

Viidakkoteiden halki uutisvoittoon

”Kesällä 2018 työskentelin Helsingin Sanomien kaupunkitoimituksessa, kun maailmalle levisi tieto, että 12 nuorta jalkapalloilijapoikaa ja heidän valmentajansa olivat jääneet rankkasateiden vuoksi jumiin pohjoisthaimaalaiseen Tham Luangin luolaan. Pelastustoimet alkoivat rivakasti, ja pian tuli tieto, että pelastusjoukoissa oli suomalaisukeltaja **Mikko Paasi**.

Olen matkustellut ja asunut Thaimaassa, joten minun

”Viisisataa alkuasukasta seurasi ihmeissään epävireistä esitystäni.”

katsottiin olevan sopiva toimittaja raportoimaan tapahtumista. Olin ollut valmis lähtemään samantien, mutta esimiehet halusivat vielä palaveerata ennen lopullista päätöstä. Seuraavana aamuna menin toimitukseen valmiiksi pakattu rinka selässäni. Pian sainkin luvan lähtöön.

Kaiken piti olla selvää ja kunnossa. Olin pyytänyt varmuuden vuoksi malarialääkereseptin työterveyslääkäriltä, koska luola sijaitsee malaria-alueella. Jonotin lääketäni lentokentän apteekissa ja kirjoitin WhatsApp-viestiä Mikko Paasille, jotta voisin haastatella häntä perillä. Yhtäkkiä puhelimeni luiskahti ja pamahti hyllyn teräsreunan päälle ja meni aivan päreiksi. Ongelma oli valtava, koska puhelin oli pääasiallinen työvälineeni, jolla minun piti tehdä live-raportteja.

Tiesin, että nyt pitää toimia nopeasti ja rauhallisesti. Menin Finnairin loungeen, otin lasin punaviiniä ja ryhdyin laskemaan paperille, ehtisinkö saada toimituksesta uuden puhelimen kentälle turvatarkastusten läpi ennen lähtöäni vai korjauttaisinko puhelimeni Bangkokissa. Päädyin jälkimmäiseen vaihtoehtoon.

Heti koneen laskeuduttua ajoin taksilla tuttuun korjausliikkeeseen. Sanoin työntekijöille thaiski: ”*Olen toimittaja Suomesta. Menen Mae Saihin, Suurelle Luolalle. Villisiat.*” Villisiat oli jalkapallojoukkueen nimi. Söpäleinä ollut puhelimeni korjattiin täydellisesti alle tunnissa.

Ajoin hirveällä kiireellä taksilla Dong Muangin lentokentälle, mistä minulla oli jatkolento Chiang Raihin. Odotin pääsyä lennolle, ja olin tyytyväinen tilanteeseen, kunnes kuulin esimiehtiäni, että Ilta-Sanomien oli ehtinyt paikalle ennen minua. Ensimmäinen live-lähetys oli jo käynnissä. He olivat lähteneet reissuun päivää aikaisemmin.

Olen hyvin kilpailuhenkinen, ja harmitus oli kova, mutta ryhdyin kokoamaan itseäni. Kun kone laskeutui, ajoin taksilla luolalle. Aloitin 20 minuutin mittaisen live-lähetyksen kengät savivellissä viisitoista minuuttia sen jälkeen, kun olin saapunut paikalle.

Raportoin pelastusoperaatiosta kahdeksan päivän ajan. Kun postit oli saatu turvallisesti pinnalle, medialta varjeltuja sukeltajia ruvettiin kuljettamaan koteihinsa. Halusin vielä saada Mikolta haastattelun kasvotusten.

Koska osaan hieman thaita, sain selvitettyä sukeltajien sijainnin, ja ajoin sinne mopolla paikallisilta saamieni ohjeiden mukaan viidakkoteiden halki juuri ennen porukan kotiinlähtöä. Huikkausin bungalow'n ovelta: ”Terve!” Mikko vastasi heti, että ”Terve!” Silloin tiesin, että tämä jymyhaastattelu onnistuu.

Olin ensimmäinen suomalainen toimittaja leirillä operaation jälkeen, ja sain haastattelun Mikolta, joka oli juuri ollut menettää henkensä luolassa, kun vedenpintaa säädelleet pumpit olivat hajonneet pelastusoperaation lopuksi.” ●

Vesa Mäkinen

Pallo hallussa

Uusi toiminnanjohtaja rentoutuu pelaamalla tennistä, on aidosti kiinnostunut ihmisistä – eikä suostu haukkumaan Karprintiä.

TEKSTI JARMO HANKIVAARA KUVA PEKKA HOLMSTRÖM

Elokuussa aloittanut HSJ:n uusi toiminnanjohtaja **Tuula Krzywacki**, 42, valittelee, ettei ole koskenut tennismailaan sen jälkeen, kun korona keskeytti aikuisvalmennuksen maaliskuussa.

Häntä selvästi poltteele jo ryhtyä lyömään palloa, kun kuvaaja keksii vielä tukun kuvaideoita. Krzywacki poseeraa kärsivällisesti ja heittää, että olisi mieluummin kameran toisella puolella.

Mailat viedään usein varastoon, kunnes elämän pahimmat ruuhkavuodet ovat ohi. Krzywacki teki päivittäin. Kun tytär oli yksivuotias, hän kaivoi tennismailat esille monen vuoden tauon jälkeen.

– Tarvitsin yhden hetken viikossa omaa aikaa, ja aikuisvalmennus neljän naisen porukassa on juuri sitä.

Lapsi kypsemmällä iällä on hänen mukaansa suuri lahja.

– En potanut koskaan vauvakuumetta. Toisaalta en voinut myöskään sanoa itselleni, etten tahtoisi lasta. Päätin siis antaa asialle mahdollisuuden.

Nyt tytär on kolmevuotias ja käy tenavatenniksessä samassa hallissa äitinsä kanssa.

Laulu jäi harrastukseksi

Krzywacki syntyi Helsingissä mutta varttui Järvenpäässä, minne hän muutti nelivuotiaana.

Tenniskärpänen puraisi, kun Krzywacki oli kymmenen ja alkoi

lyödä palloa vanhustentalon parkkipaikalla kaverinsa kanssa. Ja kuinka hienoa olikaan päästä toisinaan oikealle kentälle kaverin isän tennisvuorolla.

Lukion jälkeen Krzywacki palasi Helsinkiin ja etsi vuosia omaa tietään. Hän haki Pop & Jazz Konservatorioon ja Teatteri-korkeakouluun ja teki monenlaisia töitä sähköhommista lähtien. Hän loi vakavissaan uraa laulajana ja olisi hyvin voinut lyödä läpi, mutta leipätyön sijaan musiikista tuli ammattimainen harrastus.

Lopulta hän päätyi opiskelemaan Helsingin yliopistoon sosiaali- ja kulttuuriantropologiaa ja viestintää. Siellä journalismi vei mukanaan.

– Yliopistossa tyyliäni kirjoittaa pidettiin liian journalistisena. Journalismin kursseille se taas sopi hyvin.

Kokemuksista hyöty irti

Yliopistosta tie vei ensin toimittajaksi Länsi-Uusimaahan ja sieltä melkein vuosikymmeneksi toimittajaksi, toimittajaksi ja valokuvaajaksi Karprintiin. Krzywacki tahtoi sanomalehti-puolen jälkeen nähdä, millaista työ on aikakauslehdessä.

– Toki minua varoiteltiin kustantajasta. En kuitenkaan elä huhujen perusteella. Ihminen voi heittäytyä lattialle haasteiden edessä – tai sitten nähdä asioissa positiiviset puolet ja ottaa kokemuksista hyödyllisen opin.

Nopeasti käy selväksi, että Krzywackia on turha yrittää provosoida kertomaan meheviä juttuja lehtitalosta, jonka johto tuomittiin vuonna 2015 työsuojelurikoksista ehdolliseen vankeuteen ja tuntuviin vahingonkorvauksiin.

– Vilpittömästi voin sanoa, että sain vapautta, vastuuta ja luottamusta. Kovin monessa lehtitalossa en olisi voinut tehdä toimittajan työtä yhtä monipuolisesti:

suunnitella sisältöä, valokuvata, kirjoittaa, olla taittoprosessissa mukana ja tehdä suurta spektriä eri lehtiä.

Krzywackin mukaan lehtitalossa vaalittiin myös tiukasti periaatetta, että ilmoitusmyynti ei saanut vaikuttaa journalistiseen aineistoon.

Toisaalta työvuodet Karprintissä tekivät tutuksi myös työläinsäädännön ja työsuojelun. Hän pitää sitä suurena etuna, kun matka jatkuu toiminnanjohtajana HSJ:ssä.

Ihmisten kanssa

Krzywacki uskoo, että uudessa tehtävässä hän pääsee käyttämään hyväkseen kaikkea aiemmin opittua. Journalismin lisäksi hänellä on kokemusta muun muassa tapahtumien järjestämisestä, yhdistystoiminnasta ja poliittisesta vaikuttamisesta.

– Toivon, että pystyn edistämään ihmisten hyvinvointia ja jaksamista sekä löytämään siltoja journalismin ja viestinnän välille. Olisi hienoa saada vastintään siirtyneet ihmiset takaisin mukaan HSJ:n toimintaan.

Hän ”energisoisi” mieluusti järjestötoimintaa niin, että se olisi yhteyksiä myös kaikenikäisten HSJ:n jäsenten välille.

– Suhtaudun avoimin mielin jokaiseen ihmiseen. Jammailen jazzia 80-vuotiaiden kanssa, mutta yhtä lailla laulan taustoja nuorille suviräppäreille. Luulen, että kiinnostus erilaisiin ihmisiin ja heidän tarinoihinsa on loppujen lopuksi se, miksi ryhdyin tekemään toimittajan työtä.

Uuden toiminnanjohtajan mielestä liikuntaakaan ei pidä unohtaa järjestön palvelutarjonnassa. Lajeja piisaa, ja jokainen löytää niistä oman henkireikänsä.

– Itseäni viehättää tenniksessä se, että arki ja huolet katoavat ympäriltä. Kaikki keskittyminen on pallossa. ●

Hae säätiön apurahaa!

Kiinnostaako oppiminen? Kaipaavatko taitosi päivitystä?

AIKAKAUSLEHDENTOIMITTAJAIN säätiön apurahat ovat haettavissa 1.–30.11.2020.

Niitä voivat hakea kaikki HSJ:n jäsenet. Apurahojen saajat ja suuruudet päättää säätiön hallitus stipendityöryhmän esityksestä. Jaossa painotetaan säätiön hallituksen linjaamia perusteita, joilla hakijan asema ja kilpailukyky työmarkkinoilla – jos mahdollista – entisestään paranevat.

Apurahoja voi saada moniin mielekkäisiin tarkoituksiin: erilaisiin ammattitaitoa kartuttaviin kursseihin ja matkoihin tai vaikkapa kirjallisiin hankkeisiin. Apurahoja ei sen sijaan myönnetä työnantajan maksettavaksi kuuluviin tarkoituksiin ja työvälineisiin.

Apurahaa haetaan nettilomakkeella, joka avautuu 1. marraskuuta HSJ:n sivuille osoitteeseen hsj.fi. Siellä on myös lisätietoa apurahan myöntämisestä ja käytöstä. Hakemuksia otetaan vastaan vain sähköisellä lomakkeella.

Päätökset apurahojen saajista tehdään vuoden 2021 alussa. Apuraha maksetaan kuitteja vastaan.

JOS SÄÄTIÖLTÄ saamasi apuraha vuodelle 2020 on käytettävää etkä vielä ole sopinut lykkäyksestä, ota yhteyttä rahavarainhoitaja Kari Kortelaiseen, kari.kortelainen@almamedia.fi.

LISÄTIETOJA ANTAA

säätiön stipendiasiamies
Johanna Liukkonen,
jomppisliukkonen@gmail.com,
puh. 050 414 4653.

* . CX61 *

HUOPAAJA

OSA 5: ”Elämänsuojelun toinen aalto”

TAAS ON TÄRKEÄÄ KAIKILLA TOIMILLA SUOJELLA ELÄMÄÄ – VAIKKA ELÄMÄN KUSTANNUKSELLEA.

Ohjeita kansalaisille ja medialle levitettäväksi:

JOUKKOTILAISUUDET

”Elävästä musiikista voi nauttia, kunhan sosiaalinen kanssakäyminen on samaan aikaan kuollutta.”

IHMISKONTAKTIT

”Läheisyyttä pitää välttää, sillä iloinen välittömyys ja lämmin välittäminen voivat olla turvaongelmia.”

KÄSIHYGIENIA

”Käsidesiä on käytettävä, koska se tappaa elämää uhkaavia viruksia. Eikä siitä kannata välittää, vaikka elämää suojelevat, hyvät bakteerit menevät pesuveden mukana.”

RISKIRYHMÄT

”Vanhuksat ja vanhusoletetut tulee eristää elämästä. Muuten on vaarana, että heidän elämänsä päättyy.”

SUOJAMASKIT

”Maskeja suositellaan kaikille, mutta niitä ei pidä käyttää hivin vuoksi. Hupi altistaa elämälle.”

TESTAUSSTRATEGIA

”Koronatestiin on hakeuduttava, jos on nuhaa, yskää, kuumetta, päänsärkyä, lihaskipua, vatsakipua... ... Jos naapurisi on käynyt kioskilla, kollegasi lentoasemalla, lapsesi linja-autossa, äitisi kaupassa, ystäväsi elokuvissa, puolisosi töissä – TAI jos joku läheistäsi on harrastanut suojaamatonta elämää.”